

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Expositio eiusdem super secundam decretalem, Damnamus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

excludendū errorem quorundam, qui dixerunt, quod in sacramento altaris simul continerentur substantia panis, & substantia corporis Christi, quod est contra verbum Domini dicentis: Hoc est corpus meū. Esset enim secundum hoc dicendum magis: Hic est corpus meum. Vt ergo ostendat, quod in hoc sacramento nō remanet substantia panis & vini, sed solum species id est accidentia sine subiecto: dicit, Sub speciebus panis & vini.

Secūdo ostēdit, quomodo corpus Christi incipiat esse sub sacramento, scilicet per hoc quod substantia panis conuertitur miraculose in substantiā corporis Christi, & substantia vini in substantiā sanguinis: & hoc est quod dicit, Trāsūbtātatis pane in corpus, & vino in sanguinem potestāte diuina ad mysterium perficiendū vnitatis, id est ad celebrandum hoc sacramentum, quod est signum Ecclesiāsticę vnitatis. Accipiamus igitur ipsi de suo, quod ipse accepit de nostro. In hoc enim sacramento accipimus de corpore & sanguine Christi, quę filius Dei accepit de nostra natura.

Tertio determinat ministrum huius sacramenti, in quo etiam tangit ordinis sacramentum. Et hoc est quod dicit, Et hoc vtique sacramentum nemo potest cōficere nisi rite fuerit Sacerdos ordinatus.

Quod est contra heresim Pauperum Lugdunensium, qui dicunt quemlibet hominem istud sacramentum posse conficere. Adit autem; Secundum clauas Ecclesię, quas ipse concessit Apostolis, & eorum successoribus Iesus Christus. Quod dupliciter potest intelligi, vel quia sacerdos rite ordinatus clauas Ecclesię suscepit: vel quia secundum potestatem clauium sacerdotalis ordo confertur. Sunt autem clauas Ecclesię auctoritas discernendi, & potestas indicandi.

Deinde accedit ad sacramentum baptismi: circa quod primo tangit formam cum dicit, Sacramentum vero baptismi, quod ad inuocationem indiuiduę Trinitatis, videlicet, Patris, & Filij, & Spiritus sancti.

Hęc est enim forma baptismi: Ego te baptizo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti, vt traditur Matth. vii. Secundo ponitur materia cum dicitur, Consecratum in aqua. Non enim in alio liquore potest hoc sacramentū p̄fici, nisi in vera aqua.

Tertio ostenditur quibus sit conferendum hoc sacramentum, cum dicit, Tam paruulis, quam adultis. Quod ponitur ad excludendum errorem Pelagianorum; qui dicebant paruulos non habere peccatū originale, propter quod oporteat eos abluī per baptismum. Quarto tangit ministrum huius sacramenti, cū dicit, In forma Ecclesię a quocunq; rite collatū proficit ad salutem. Quod est contra errorem Donatistarū, qui baptizatos ab hereticis dicebant non suscipere verum baptismum, sed esse rebaptizandos. Fides autem catholica recognoscit esse verū baptismum a quocunq; fuerit collatum in forma Ecclesię supradicta.

Deinde accedit ad sacramentum penitentię, dicens: Si post susceptionem baptismi quilibet prolapsus fuerit in peccatum, per veram penitentiam semper potest reparari. Quod ponitur

A ad excludendum errorem Nonatianorum, qui dicebant quod peccantes post baptismum non possunt reparari per penitentiam. Deinde accedit ad sacramentum matrimonij, dicens, Non solum autem virgines & continentes: verum etiam coniugati per fidem rectam & operationem bonam placentes Deo ad eternam merentur beatitudinem peruenire. Quod ponitur ad excludendum errorem Tatianorum & Manichæorum, qui nuptias dāna bant.

De alijs autem sacramentis mentionem nō facit: quia circa ea non fuit specialiter erratum.

† Beatus Cyprianus lib. 2. epistolarum epistola 8.

† Eusebius lib. 4. c. 27. historia cec.

B EIVSDEM SANCTI THOMAE. Expositio super secundam Decretalem.

D Amnamus ergo & reprobamus,] Exposita forma catholice fidei in precedentibus, in hac decretali damnatur error Ioaachim & reprobare volentis doctrinam magistri Petri Lombardi circa vnitatem diuine essentia, & Trinitatem personarum. Et vt vtriusque intentio plenius videatur, accipiendum est, id quod in precedenti est dictum: quod scilicet sancta Trinitas, secundum communē essentiam est indiuidua, & secundum proprietates personales discreta: vt enim supra expositum est, persona patris non distinguitur a persona filij nisi paternitate, & filius distinguitur a patre filiatione: in quantum scilicet pater genuit filium, & filius genitus est a patre, & similiter spiritus sanctus distinguitur a patre & filio, in quantum procedit ab vtroque.

† Vide commentarium primum primę partis Doctorum.

Persona igitur in diuinis distinguitur, in quātiū persona generat, vel generatur, vel procedit. Si ergo essentia diuina generat, vel procedit, consequens est, quod distinguatur in tribus personis: & quod sicut est alia persona patris, alia filij, alia spiritus sancti: ita etiam sit eorum alia & alia substantia, vel essentia. Quod in Arrio damnauit Nicæna synodus, asserens filium hominifilio patri, id est coessentialē & consubstantialē. Quod magister Petrus sequens docuit, quod vna est essentia, vel substantia communis patri, & filij & spiritus sancti, quæ nec generat nec generatur, nec procedit: vt sit penitus indistincta, vt patet in quinta distinctione primi sententiarum eius. Ioaachim autem Abbas Florēsis monasterij, non bene capiens verba magistri pre dicti, vt pote in subtilibus fidei dogmatibus rudis, pre dictam magistri Petri doctrinam hereticam reputauit: imponens ei, quod quaternitatem induceret in diuinis ponens tres personas, & communem essentiam: quā credebat sic poni a Magistro Petro, quasi aliquid distinctum a tribus personis: vt sic possit dici quasi quartū. Credebat enim quod ex hoc ipso, quod dicitur, essentia diuina nec est generans, nec genita nec procedens, distinguatur a patre qui generat: & filio qui generatur: & a spiritu sancto qui procedit. Et ideo ipse Ioaachim, prestatum, & in diuinis nō est aliqua res vna, quæ sit pater, & filius, & spiritus sanctus: siue illa res vna dicatur substantia, siue essentia,

E

† Hymericus infr. par. 2. q. 14. & Guido Carmelita in summa de hęc Ecclesię, quas ipse concessit Apostolis, & eorum successoribus Iesus Christus. Quod dupliciter potest intelligi, vel quia sacerdos rite ordinatus clauas Ecclesię suscepit: vel quia secundum potestatem clauium sacerdotalis ordo confertur. Sunt autem clauas Ecclesię auctoritas discernendi, & potestas indicandi.

† Augustinus in lib. de hereticis. c. 88

† Præcelsus li. 4. de sectis hereticorum c. 14.

† Vide commentarium primum primę partis Doctorum.

essentia, siue natura: his enim tribus nominibus idem intelligimus.

Sed ne videretur totaliter à fide Nicæna synodi recedere, concedebat, q̄ Pater, & Filius, & Spiritus sanctus sunt vna essentia, vna substantia, vna natura, quasi vna essentia possit predicari de tribus personis: vt dicamus, tres persone sunt vna essentia non autem e conuerso: vt dicatur, vna essentia est tres persone. Sed in hoc ipso, quod concedebat tres personas esse vnam essentiam, vel substantiam, vel naturam, nõ habebat sanum intellectum. Nõ enim ponebat vnitatem essentia triũ personarum esse veram, realem & simplicem: sed quasi similitudinariam & collectiuam, id est, quasi ex pluribus cõgregatam: sicut multi homines dicuntur vnus populus: & multi fideles dicuntur vna ecclesia, secundum illud Act. 4. Multitudinis credentium erat cor vnũ & anima vna: & secundum illud Apostoli primæ ad Cor. 6. Qui adhaeret Deo, vnus Spiritus est, scilicet cum ipso: & primæ ad Cor. 3. Qui plantat, & qui rigat, vnũ sunt. Præterea primæ ad Cor. 12. & ad Romanos 12. Multi vnũ corpus sumus in Christo: & 3. Regum 22. dixit Iosaphat rex Iuda ad regem Israel. Populus meus & populus tuus vnum sunt. In quibus omnibus significatur vnitatis collectiua, & non vera & simplex. Quod autem secundũ hunc modum diceretur esse vna substantia, vel essentia, vel natura trium personarum, probare nitentur quibusdam auctoritatibus. Dicitur enim Io. 17. quod Dominus pro fidelibus suis patre exorans inter cetera dixit: volo pater vt sint, scilicet fideles mei, vnum in nobis, id est in me & in te perfectam & charitatem, sicut & nos vnũ sumus: & tandem in patria sint consummati in vnum. Ex quo sic arguebat. Fideles Christi non sic sunt virum, vt sit aliqua vna res, quæ communis sit omnibus: sed sunt quodammodo vnum collectione, id est vna ecclesia propter vnitatem catholicam fidei: & tandem erunt in patria vnum regnum, propter vnitatem indissolubilis charitatis, quia charitas via dissolui potest per peccatum: charitas autem patrie indissolubilis est.

Inducebat enim ad suam opinionis assertionem q̄ dicitur 1. Ioan. vbi. Tres sunt qui testimonium dant in celo: Pater verbum, & Spiritus sanctus: Pater quidem cum dixit, Hic est filius meus dilectus: & hoc in baptismo, vt dicitur Matth. 3. & in transfignatione, vt habetur Matth. 17. Filius vero dedit testimonium fidei Christianæ per doctrinam et miracula. Unde dicit Ioan. 8. Ego sum qui testimonium perhibeo de me ipso: & testimonium perhibet de me qui misit me pater: Spiritus sanctus testimonium perhibuit in specie columba super Christum apprensus in baptismo: & per aduentum suum in discipulos Christi: & ad insinuandam vnitatem triũ personarum, subditur, Et hi tres vnum sunt: quod quidem dicitur propter essentia vnitatem. Sed hæc Ioachim peruerse trahere volens ad vnitatem charitatis & consensus, inducebat consequentem auctoritatem. Nam subditur ibidem, & tres sunt qui testimonium dant in terra, scilicet spiritus, aqua, & sanguis. In quibusdã libris additur: & hi tres vnũ sunt. Sed hoc in veris exemplaribus non habetur.

A Sed in quibusdam libris dicitur esse appositum ab hæreticis Arriani ad peruerendum intellectũ sanũ auctoritatib. præmissa de vnitatem essentiali trium personarum.

Similiter etiam Arriani vtiebantur illa auctoritate, vt sint vnum in nobis, sicut & nos vnum sumus, ad ostendendum quod pater & filius non sint vnum: nisi secundũ consensus amoris: sicut & nos, vt patet per Augustinum & Hylarium, qui dicit, hinc fuisse peruersum sensum Arrianorum. Vnde manifestum est, quod Ioachim in errore Arrianorum incidit: licet non pertinaciter: quia ipse scripta sua Apostolicæ sedis iudicio subiecit, vt infra dicitur: & ideo consequenter ponitur determinatio concilij pro veritate. In qua quidem determinatione quinque facit. Primo enim asserit veritatem, quam magister Petrus docebat, scilicet, quod diuina essentia est quædam summa res incomprehensibilis cogitatu, & ineffabilis verbo: de qua vere predicantur tres persone, & simul & singillatim. Potest enim vere dici, quod essentia diuina est pater, & filius, & Spiritus sanctus. Et iterum vere dicitur, essentia diuina est filius, diuina essentia est Spiritus sanctus. Quod quidem in nobis non accipit. Non enim essentia Petri est Petrus: sed essentia Dei patris est ipse pater, quia Petrus est ex multis compositus: non autem persona patris, neque persona filij, nec persona Spiritus sancti.

C Secundo vbi dicit. Et ideo in Deo, &c. soluit rationem, quam pro se inducebat Ioachim. Est enim considerandum quod nihil commutatur alijs nisi q̄ ab eis distinguitur. Vnde cum animal non distinguitur ab homine, equo, & bove: quorum quodlibet est animal: ideo nõ possumus dicere, quod homo, & equus, & bos, & animal sunt quattuor: sed sũt tria tantum: quia quodlibet illorum est animal. Ita quia quælibet trium personarum est illa res, scilicet diuina essentia vel natura, non potest dici, q̄ tres persone & illa res sunt quattuor: quia illa res nõ est aliud aliud a tribus personis. Quod quidem probat per hoc quod sola diuina essentia est principium creans vniuersa. Ita q̄ nihil potest inueniri præter diuinã essentiam, quod scilicet nõ sit idem, vñ essentia diuina: vel non sit creatũ ab ea: tres autem persone non sunt creatæ a diuina essentia: quia increatus pater, increatus filius, increatus Spiritus sanctus: quoniam possumus dicere, quod pater est principium vniuersorum, & similiter filius, & Spiritus sanctus. Vnde manifestum est, quod diuina essentia non est aliud aliud a tribus personis. Unde non est quaternitas in diuinis: sed Trinitas.

E Sed quia Ioachim credebatur quod ex dictis Magistri Ari sequeretur, quod esset essentia distincta in tribus personis: ideo tertio cum dicit, Et illa res non est generans, &c. ostendit quod hoc non sequitur. Verum est enim quod possumus dicere, quod diuina essentia non est distincta in tribus personis. Ex hoc enim aliquid est distinctum in diuinis, quod est generans, vel genitum, vel procedens, vt dictum est. Possumus tamẽ dicere, quod essentia diuina est ille qui distinguitur, id est pater qui distinguitur a filio: & similiter possumus dicere, q̄ essentia diuina est pa-

† Et hoc dicitur in commentario 1. huius partis.

est Pater qui generat: & est Filius qui gignitur: et est Spiritus sanctus qui procedit. Ita scilicet quod distinctiones importatae per haec tria adiectiva: generans, genitum, & procedens, determinant ipsas personas, de quibus praedicatur praedicta adiectiva: non autem essentiam, vel naturam, quae non distinguitur. Non ergo sequitur quod Ioachim putabat. Essentia non est generans; Pater est generans: ergo essentia non est Pater. Quia etsi essentia non generat: est tamen ille qui generat, id est Pater: & similiter essentia non nascitur, sed est ille qui nascitur, id est Filius neque essentia procedit, sed est ille qui procedit, id est Spiritus sanctus.

Quarto cum dicit, Licet igitur alius. &c. concludit qualiter secundum fidem catholicam sit signanda distinctio personarum. Circa quod considerandum est, in diuinis masculinum genus refertur ad personam, neutrum autem genus refertur ad essentiam vel naturam. Sicut etiam in rebus humanis per masculinum genus quarimus de persona: sicut, Quis currit? Petrus. Per neutrum genus quarimus de natura: sicut, Quid est homo? animal rationale. Quia igitur in diuinis essentia est indistincta, personae vero distinctae: ideo, nominibus distinctiuis utimur in diuinis in masculino genere: non autem in neutro. Dicimus enim quod licet sit alius Pater, & alius Filius, et alius Spiritus sanctus, non tamen sunt aliud & aliud: quia non est alietas in essentia, & si sit alietas in personis: sed id ipsum quod est Pater, & Filius, et Spiritus sanctus: quia est eadem essentia trium. Et propter hoc sunt omnino idem, si idem sit neutri generis: quia hoc pertinet ad identitatem essentiae, non autem sunt idem masculine: quia hoc tolleret distinctionem personarum. Ideo autem oportet quod sint idem naturaliter, ut credamus esse consubstantialia, secundum fidem orthodoxam, id est recte gloriantem: ad orthos quod est rectum, & doxa quod est gloria: & catholicam, id est vniuersalem: sicut supra expositum est. Hoc enim determinatum est in Nicana synodo, quod filius sit homousyon, id est consubstantialis Patri.

Quinto cum dicit, Pater enim ab aeterno, &c. probat, quod una & eadem sit essentia trium personarum. Pater enim generando filium dedit ei substantiam suam: cum generare nihil aliud sit quam ex substantia sua alium producere. Et sicut ab aeterno Pater genuit Filium, non quidem prius non existentem: ita etiam ab aeterno Pater dedit substantiam Filio, non quidem quasi prius non habenti: sed quia ab aeterno eam ab alio habuit, id est a Patre. Et de ista datione ipse Filius Dei testatur, Io. 10. Pater meus quod dedit mihi, maius omnibus est. Id enim quod est maximum, est diuina essentia. Sciendum tamen, quod aliter se habet in generatione humana & aliter in diuina. Quia enim natura humana diuisibilis est, potest homo generans partem substantiae suae transfundere in Filium. Diuina autem natura est simplex et indiuisibilis: & ideo subiugit, Quod non potest dici, quod Pater partem substantiae suae Filio dederit. Similiter etiam non potest dici, quod Pater datus substantiam suam filio: eam sibi non retinuerit: quia sic Pater defuisse esset diuina sub-

A stantia. In corporalibus enim quod datur, non retinetur: sicut qui dant equum, non retinent ipsum: sed in spiritualibus simul datur aliquid & retinetur: sicut qui communicat alij scientiam, retinet ipsam. Patet igitur quod Filius sine ulla diminutione accepit nascendo substantiam Patris: & pater eam retinet. Unde sequitur, quod Pater & Filius habeant unam substantiam. Et eadem ratio est de Spiritu sancto, qui ab utroque procedit. Pater autem est substantia sua, quia non est in eo aliqua compositio et similiter Filius, & Spiritus sanctus. Cum ergo sit una essentia trium: sequitur quod una res, quae est diuina essentia, est Pater, & Filius, & Spiritus sanctus. Et ideo irrefragabiliter est probata sententia magistri Petri Lombardi, & per consequens dicitur Ioachim infirmatum.

B Sexto cum dicit, Cum ergo veritas pro fidelibus, &c. ponit auctoritates, quas male intellectas pro se Ioachim inducebat. Quod enim Dominus orans pro fidelibus dicit: Volo ut ipsi unum sint in nobis; sicut & nos unum sumus; sic inducebat Ioachim ac si eodem modo accipiendum esset hoc quod dicitur unum in nobis, & in diuinis personis. Hoc autem est falsum; quia in fidelibus sic accipitur, ut intelligatur vnitas charitatis per gratiam; in diuinis autem personis sic accipitur, ut intelligatur unitas eiusdem naturae. Et hoc probat per simile; quia Dominus dicit Matth. 5. Estote vos perfecti, sicut & Pater vester celestis perfectus est. Non tamen est idem modus perfectionis humanae & diuinae; quae non potest esse tanta similitudo inter creatorem et creaturam, quin maior inueniatur ibi dissimilitudo, propter hoc quod creatura in infinitum distat a Deo.

GLO. SVPER DECRETALES

Tit. de summa Trin. & fide Cath. de uolumine maiori Decretalium.

D **V**ONIAM omne quod non est ex fide, peccatum est. § 8. q. 1. §. 1. ad Ro. 14. & infra, de praeser. quoniam omne. & ordo nostrae reparationis a fide sumpsit exordium; ideo de fide catholica primo est agendum.

Et quia in fide primo instrui debemus, ut sic ad baptismum creduli veniamus. de consec. dist. 4. ante baptismum. videndum est ergo, quid sit fides prout hic accipitur, et quot modis accipiatur fides, et quot sint species fides, & quot articuli, quod praemissum creditur, & quae sit poena non credentium. Fides enim multis modis dicitur. Dicitur fides quandoque idem quod sacramentum baptismi. 45. dist. de iud. eis. & infra, de bapt. & eius effectu, debitum.

E Item dicitur fides, castitas tbori. 27. q. 2. coniuges. 28. q. 1. caue. & infra, de iureiur. quemadmodum, & est unum de tribus bonis matrimonij. ea causa, & questione, scilicet, 27. q. 2. omne itaque. in fra, de condi. appo. cap. vl.

Itē dicitur fides securitas, siue pactum, quae et iam hosti seruanda est. 23. q. 1. noli.

Item dicitur fides, quandoque conscientia. infra, de resti. spoliat. literas. §. nos autē, circa principium.

B & in-

Et horu
atur p
n comm
ario 1. h
artis.